

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY
VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

Z.A. DJUMAYEV

MAKROIQTISODIYOT

TOSHKENT

330.1(07)

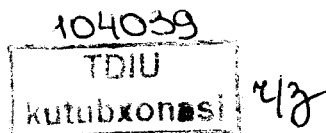
D46

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA
O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

Z.A. Djumayev

MAKROIQTISODIYOT

*O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
huzuridagi Muvofiqlashtiruvchi kengash tomonidan 230000 –
"Iqtisod" ta'lim sohasida tahsil olayotgan talabalar uchun
o'quv qo'llanma sifatida tavsiya etilgan*

TOSHKENT

UO‘K: 330.101.541(072)

KBK KBK 65.012.2ya7

D 46

Makroiqtisodiyot. O‘quv qo‘llanma. Djumayev Z.A.- T.: «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi», 2018. - 300 bet.

Ushbu o‘quv qo‘llanmada makroiqtisodiyot fanining asosiy tushunchalari, muammolari va makroiqtisodiy siyosat yuritishning asoslari bayon qilib berilgan. Jumladan, o‘quv qo‘llanmada makroiqtisodiy ko‘rsatkichlarni hisoblash usullari, makroiqtisodiy muvozanatning turli modellari, makroiqtisodiy siyosatning fiskal va monetar yo‘nalishlari, iqtisodiy o‘sish masalalari, tashqi savdo siyosatini yuritishning nazariy asoslari hamda usullari, to‘lov balansi, valuta kursi kabi mavzular joy olgan. O‘quv qo‘llanma oliy ta‘limning 230000 – “Iqtisod” ta‘lim sobasida tahsil olayotgan talabalari uchun mo‘ljallangan bo‘lib, uning tarkibi “Makroiqtisodiyot” fanining o‘quv dasturi va ishchi o‘quv dasturiga mos keladi.

В представленном учебном пособии изложены основные понятия, проблемы проведения макроэкономической политики. В том числе в учебном пособии имеют место такие темы как методы расчета макроэкономических показателей, виды моделей макроэкономического равновесия, фискальные и монетарные направления макроэкономической политики, задачи экономического роста, теоретический основы и методы проведения внешнейторговой политики, платежный баланс, валютный курс. Учебное пособие предназначено для студентов высшего образования, обучающихся по направлению 230000– “Экономика” и его содержание соответствует учебной и рабочей программе “Макроэкономика”.

In this handbook basic concepts, issues of macroeconomics and bases of macroeconomic policy are stated. The handbook includes themes such as methods of calculating macroeconomic indicators, various models of macroeconomic equilibrium, fiscal and monetary directions of macroeconomic policy, economic growth matters, theoretical bases and methods of foreign trade policy, balance of payment and currency rate. The handbook is designed to the students who study in 230000 – “Economics” specialty of higher education, its structure corresponds educational program and working educational program of “Macroeconomics” subject.

ISBN: 978-9943-5573-1-4

© Djumayev Z.A., 2018

KIRISH

Iqtisodiyotda barqaror o'sish sur'atlarini ta'minlash, investitsiya va biznes muhitini yanada yaxshilash, milliy manfaatlarimiz uchun eng qulay tarzda jahon iqtisodiyotiga integratsilashish, iqtisodiy faollik darajasini oshirish kabi vazifalar davlat tomonidan amalga oshiriladigan makroiqtisodiy siyosat samaradorligiga, uning ilmiy asoslanganligi hamda real voqelikni hisobga olib o'tkazilayotganligiga bog'liq.

Inflatsiya sur'atlarining jilovlanishi, davlat budjeti taqchilligini tan olingan me'yorlardan ham past darajada bo'lishini ta'minlanishi respublikamizda olib borilayotgan makroiqtisodiy siyosat samaradorligidan dalolat beribgina qolmasdan, iqtisodiyotimizga kiritiladigan investitsiyalar ko'lamining oshishi, tovarlar va xizmatlar ishlab chiqarishni kengaytirish hamda aholi real daromadlarini o'stirishning muhim sharti hamdir.

Mamlakatimiz Prezidenti Sh.Mirziyoyev O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yilda mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlari hamda 2017 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan majlisidagi ma'ruzasida «Makroiqtisodiy barqarorlikni yanada mustahkamlash va iqtisodiy o'sishning yuqori sur'atlarini saqlab qolish, jumladan, Davlat budjeti barcha darajada mutanosib, milliy valyuta va ichki bozordagi narx darajasi barqaror bo'lishini ta'minlash – eng muhim ustuvor vazifamizdir»¹ deb ta'kidladilar.

Iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirishning respublikamiz prezidenti tomonidan belgilab berilgan ustuvor vazifalariga nazar tashlar ekanmiz ularning barchasi to'g'ridan- to'g'ri, yoki bilvosita makroiqtisodiy masalalar ekanligiga amin bo'lamiz.

Shu boisdan ham yalpi ishlab chiqarishining barqaror o'sishini, resurslarning to'liq bandililigini, inflatsiyaning past sur'atlarini va to'lov balansining muvozanatini ta'minlash nuqtai nazaridan mamlakat iqtisodiyotini bir butun holda tadqiq qilish va uni makroiqtisodiy tartibga solishning iqtisodiy mexanizmlarini o'rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Mamlakatimizda qisqa davr ichida bu maqsadga erishish borasida keng ko'lamli, asrlarga tatigulik ishlar amalga oshirildi va yutuqlar qo'lga kiritildi.

Mustaqillikning dastlabki yillarida yuzaga kelgan murakkab muammolarning muvaffaqiyat bilan hal etilishi, makroiqtisodiy muvozanatni

¹ Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. T.: O'zbekiston - 2017 y.

ta'minlanishi, dastlab iqtisodiy pasayishni bartaraf etilishi va so'ngra iqtisodiy o'sishga erishish chuqur o'ylangan va ilmiy asoslangan iqtisodiy siyosat samarasidir.

Ayniqsa, iqtisodiy o'sish sur'atlarining barqarorlik kasb etganligi, mamlakatimizni rivojlantirish borasida keyingi yillarda qayd etilayotgan natijalar bu xulosalar qanchalik asosli ekanligini ko'rsatdi.

Mamlakatimizni barqaror rivojlantirish, iqtisodiy o'sish jarayonlarini jadallashtirish hamda uni yangi sifat bosqichiga ko'tarish strategiyasini belgilashda iqtisodiy rivojlanish tendensiyalarini, undagi yutuq hamda kamchiliklarni tahlil qilish, aniqlash va baholash muhim ahamiyatga ega.

Zamonaviy taraqqiyot jarayonlari iqtisodchi kadrlardan makroiqtisodiy nazariya va eng zamonaviy makroiqtisodiy konsepsiyalar bilan yaxshi tanish bo'lishni, makroiqtisodiy tahlil malakasiga, nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash ko'nikmalariga ega bo'lishni talab etadi. Shu sababli ham makroiqtisodiy jarayonlarning kechishi qonuniyatlarini, makroiqtisodiy muammolarni, makroiqtisodiy siyosat yuritgan holda ularni yechish yo'llarini turli modellar vositasida mantiqiy izchillikka amal qilgan holda o'rganish dolzarb vazifadir.

Makroiqtisodiyot fani ko'rilayotgan masalalarga bog'liq tarzda iqtisodiyot fanlari tizimidagi «Mehnat iqtisodiyoti», «Bank ishi», «Pul.Kredit.Banklar», «Moliya», «Soliqlar va soliqqa tortish», «Xalqaro iqtisodiy munosabatlar», «Jahon iqtisodiyoti», «Makroiqtisodiy statistika», «Iqtisodiy -matematik modellashtirish» hamda boshqa fanlar bilan aloqadorlikka ega.

Z.A. Djumayev